

PROTOKÓŁ

z trzeciego spotkania Zespołu Lokalnej Współpracy (ZLW) w obszarze Natura 2000 Góry i Pogórze Kaczawskie PLH020037 przeprowadzonego zdalnie, za pośrednictwem aplikacji MS Teams w dniu 22.06.2021 r.

Z uwagi na ogłoszony *Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r.* stan epidemii na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej i wprowadzone obostrzenia ograniczające rozprzestrzenianie się wirusa COVID-19, spotkanie ZLW odbyło się zdalnie, za pośrednictwem aplikacji MS Teams.

Celem spotkania ZLW było omówienie postępu prac nad przygotowaniem projektu planu ochrony dla obszaru Natura 2000 Góry i Pogórze Kaczawskie PLH020037.

Spotkanie rozpoczęła Pani Dorota Janic-Bora – planistka dla obszaru Natura 2000 Góry i Pogórze Kaczawskie PLH020037, która przedstawiła informacje na temat realizowanego przez RDOŚ we Wrocławiu projekt pn. „*Opracowanie planów ochrony dla dwóch obszarów Natura 2000 na Dolnym Śląsku*” i postępu prac nad tworzonym projektem planu ochrony.

Następnie głos zabrała Pani Alicja Kiczyńska z Narodowej Fundacji Ochrony Środowiska, która wraz z ekspertami dr. hab. Krzysztofem Świerkoszem i Janem Kucharzykiem zaprezentowała zakres i plan prac nad inwentaryzacją siedliskową i botaniczną realizowaną od 2021 roku.

Następnie postępowanie z realizacji, zakres i plan prac na 2021 rok omówili Wykonawcy ekspertyz, dla których bieżący rok jest kolejnym rokiem badań. Głos zabrali: Pani dr Joanna Furmankiewicz i Monika Wołczyńska z firmy AVEN w zakresie inwentaryzacji chiropterologicznej i teriologicznej, Pani Ewelina Myśków z firmy TACTUS w zakresie inwentaryzacji entomologicznej, Pan Paweł Kisiel z firmy EKOVERT w zakresie inwentaryzacji herpetologicznej, Pan Krzysztof Tatoj w zakresie inwentaryzacji ichtiologicznej oraz Pan dr Rafał Ruta w zakresie inwentaryzacji malakologicznej.

Ostatnią prelegentką – Pani Agnieszka Kupiec z Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad Oddział we Wrocławiu przedstawiła informacje o planowanej inwestycji pn. „*Rozbudowa drogi krajowej nr 3 na odcinku Bolków – Jelenia Góra wraz z budową obwodnicy Kaczorowa*”.

Kolejną częścią spotkania była dyskusja członków i uczestników ZLW dotycząca prezentowanych tematów oraz prac nad planem ochrony. Podczas dyskusji poruszono następujące kwestie:

1. Pani dr Anna Wójcicka-Rosińska odniosła się do informacji o występowaniu obuwika pospolitego na terenie badanego obszaru Natura 2000, sugerując iż możliwa jest większa liczba stanowisk niż podawane w literaturze oraz proponując Wykonawcom ekspertyzy botanicznej konsultację z Panem Marianem Bochyńskim, który posiada dużą wiedzę o stanowiskach tego

gatunku w Górach i na Pogórzu Kaczawskim. Wyraziła także swoją opinię na temat wspomnianych w prezentacji Pana Jana Kucharzyka zagrożeń dla stanowisk obuwika pospolitego występujących na badanym terenie, sugerując, iż większość stanowisk występuje na terenach sztucznie wytworzonych przez działalność człowieka (kamieniołomy, sztuczne półki skalne), dlatego sama działalność górnicza nie musi stanowić jedynie zagrożenia dla tego gatunku, a jako zagrożenie większe niż zdeptywanie okazów uznała palenie ognisk na siedliskach tego gatunku. Do wypowiedzi odniósł się Pan Jan Kucharzyk odpowiedzialny w ramach zleconej inwentaryzacji za badanie obuwika pospolitego wyjaśniając, iż konsultował już prace z Panem Bochynkiem i wszystkie pozyskane informacje zostały uwzględnione w inwentaryzacji. Poinformował także, że część z badanych subpopulacji rośnie na stanowiskach naturalnych, nieprzekształconych przez działalność górniczą. Przy okazji Pan Kucharzyk pogratulował Pani dr Wójcickiej-Rosińskiej zasług dla polskiej botaniki w postaci odnalezienia w ubiegłym roku stanowiska dwulistnika pszczelego na terenie Gór Kaczawskich. W dyskusję na temat obuwika włączył się także Pan Krzysztof Świerkosz, który zwrócił uwagę, iż z uwagi na fakt, że obuwiki mogą latami nie pojawiać się w postaci pędów naziemnych nigdy nie będzie pewności co do zinwentaryzowania całości stanowisk i populacji. Odniósł się także do zagrożeń jakie może stanowić gospodarka leśna, w jego opinii większe zagrożenie niż odsłanianie stanowisk spowodowane wycinką, może powodować nadmierne zacienianie. W odpowiedzi Pan Kucharzyk doprecyzował i wyjaśnił, jakie konkretnie zbiegi gospodarki leśnej mają wpływ na ochronę populacji tej rośliny.

2. Pani Alicja Kiczyńska z Narodowej Fundacji Ochrony Środowiska, odpowiedzialnej za ekspertyzę siedliskową i botaniczną poruszyła kwestię konieczności uczestnictwa w spotkaniach ZLW przedstawicieli jak największej grupy interesariuszy co ułatwi poszerzenie wiedzy o obszarze, wymianę informacji, konsultacje i wspólne ustalenie zapisów planu ochrony.

3. Pan Jan Kucharzyk odniósł się do prezentacji dotyczącej inwestycji dotyczącej rozbudowy drogi krajowej nr 3 na odcinku Bolków – Jelenia Góra wraz z budową obwodnicy Kaczorowa, sugerując, iż mierzenie kolizji z obszarami chronionymi powierzchnią styku z jej granicami jest niemiarodajne, gdyż w przypadku obszarów Natura 2000 kolizję powinno się mierzyć poprzez wpływ na zidentyfikowane przedmioty ochrony. Zwrócił także uwagę, iż poszerzenie drogi krajowej nr 3 na odcinku przebiegającym przez rezerwat przyrody „Buki Sudeckie” wg niego spowoduje ogromne straty w jednym z najcenniejszych przyrodniczo rezerwatów Sudetów. Stwierdził, iż na podstawie dotąd przeprowadzonych badań można uznać, że wszystkie warianty przebiegające na północ od Kaczorowa mogą powodować znaczące negatywne oddziaływanie na przedmioty ochrony obszaru Natura 2000, m.in. poprzez dewastacje jednych z najlepiej zachowanych w obszarze łąkowych siedlisk przyrodniczych 6510 i 6520 o wybitnych walorach przyrodniczych. Pan Kucharzyk zasugerował także inne poprowadzenie drogi na odcinku pomiędzy rezerwatem a miejscowością Kaczorów poprzez obszar pól uprawnych zlokalizowanych na wschodzie i południowym wschodzie od dzisiejszej drogi. Wyraził także obawy, iż na omawianym terenie może być bardzo trudno z obszarami, na których można ewentualnie dokonać kompensacji przyrodniczej zniszczonych siedlisk przyrodniczych. W celu ustosunkowania się do planowanych wariantów poprosił także o przekazanie Wykonawcom ekspertyz warstw wektorowych z dokładnym przebiegiem tras.

4. Pani Agnieszka Kupiec w odniesieniu do uwag Pana Kucharzyka wyjaśniła, iż przygotowywany raport oddziaływania na środowisko, w ramach którego zostanie oceniony wpływ inwestycji na obszary Natura 2000 i środowisko przyrodnicze wykaże dopiero szczegółowe oddziaływanie każdego z wariantów. Wyjaśniła, iż prezentacja miała charakter

informacyjny i obecnie nie jest możliwe udzielenie wyczerpujących odpowiedzi na wszystkie zadane pytania. Poinformowała, iż do RDOŚ we Wrocławiu zostały przekazane wyniki sporządzonej na potrzeby inwestycji inwentaryzacji przyrodniczej. Wyjaśniła, iż o wstępnej decyzji o przebiegu drogi w obrębie rezerwatu „Buki Sudeckie” ostatecznie zadecydowały względy techniczne i bezpieczeństwa ruchu drogowego, które wykluczyły na tym odcinku przebieg drogi wyłącznie po istniejącym śladzie. Pani Kupiec zadeklarowała, iż zgłaszane na spotkaniu uwagi prześle do projektanta drogi, gdyż jest to jeszcze etap, na którym jest możliwość ich analizy i ewentualnego uwzględnienia.

5. Pan dr hab. Krzysztof Świerkosz wyraził opinię, iż w obecnym wariantcie przebiegu trasy, realizacja inwestycji oznacza praktycznie likwidację rezerwatu, ponieważ znaczna jego część ulegnie degradacji. Wyraził uznanie dla sporządzonej na potrzeby inwestycji inwentaryzacji gatunków chronionych, jednak zasugerował, że w jego ocenie niepełne jest pokrycie badanego obszaru siedliskami przyrodniczymi. Wyraził opinię, że ocena oddziaływania inwestycji na środowisko powinna wykazać znaczące negatywne oddziaływanie na przedmioty ochrony obszaru Natura 2000, niemożliwe do skompensowania. Jedynym rozwiązaniem jest wytyczenie innego, alternatywnego przebiegu trasy.

6. W odniesieniu do dyskusji na temat przebiegu drogi Pani Dorota Janic-Bora zaproponowała organizację osobnego spotkania ZLW dla Wykonawców ekspertyz przyrodniczych, przedstawicieli GDDKiA i RDOŚ Wrocław mającego na celu wymianę uwag i omówienie poszczególnych wariantów w celu zminimalizowania oddziaływania inwestycji na środowisko przyrodnicze przedmiotowego obszaru Natura 2000 i rezerwatu „Buki Sudeckie”.

7. Pan Krzysztof Strykowski przedstawiciel Zarządu Okręgowego PZŁ w Legnicy oraz Fundacji Ochrony Przyrody i Rozwoju Turystyki „FOPiT-GOBI” z Raczkowej, wyraził niepokój dotyczący wydawania zgód na zalesienia na gruntach prywatnych, które może prowadzić do zniszczenia cennych siedlisk przyrodniczych i powinno podlegać ocenie. Następnie poruszył kwestię niewłaściwego w jego opinii gospodarowania wodami przez Wody Polskie i regulacji cieków występujących w obszarze Natura 2000. Zasugerował zwrócenie większej uwagi na te problemy i wyjaśnienie tych kwestii. W odniesieniu do wyników ekspertyzy teriologicznej i braku potwierdzonych stanowisk chomika europejskiego na terenie obszaru Natura 2000, Pan Strykowski zaproponował, iż Fundacja, w której działa byłaby zainteresowana możliwością reintrodukcji chomika europejskiego na te tereny i chętnie podejmie współpracę ze specjalistami. Poinformował także, iż Fundacja dysponuje monitoringiem entomologicznym prowadzonym na terenie Gór i Pogórza Kaczawskiego, a zwłaszcza na terenie Parku Krajobrazowego „Chelmy” i w bezpośrednich otulinach z ostatnich 7-8 lat, który jest dokładną inwentaryzacją przyrodniczą i mogłaby zostać udostępniona i wykorzystana do prac nad planem. Poinformował także, iż Fundacja pracuje nad inwentaryzacją pomników przyrody na obszarze, który jest objęty tworzeniem planu ochrony, dlatego jeśli dane takie byłyby pomocne to po skończeniu prac opracowanie to może zostać udostępnione.

Pan Strykowski odniósł się także do ekspertyzy ichtiologicznej i do zagrożenia jakim jest lub może być zarybianie pstrągiem, które dofinansowywane jest przez WFOŚiGW, a które w kontekście ochrony ichtiofauny będącej przedmiotem ochrony obszaru Natura 2000 należałoby w porozumieniu z Polskim Związkiem Wędkarskim ograniczyć w miejscach, gdzie stanowi ono zagrożenie.

8. Pan Krzysztof Tatoj zapytał o zakres i wyniki inwentaryzacji ichtiologicznej prowadzonej w ramach rozbudowy drogi krajowej nr 3 na odcinku Bolków – Jelenia Góra.

9. Pani dr Anna Wójcicka-Rosińska zapytała czy była robiona ocena oddziaływania poszczególnych wariantów planowanej drogi na krajobraz, gdyż w jej opinii, szczególnie wariant drugi jest „morderczy” dla krajobrazu, niszczący widokowo południową część Gór Kaczawskich. W odpowiedzi Pani Kupiec z GDDKiA wyjaśniła, iż taka analiza jest ściśle związana z zakresem raportu oddziaływania na środowisko i w nim zostanie uwzględniona.

10. Pan Jan Kucharzyk zapytał czy było analizowane w jaki sposób planowane jest przeprowadzenie kompensacji za zniszczenia gatunków chronionych, która jest nieunikniona przy budowie obwodnicy w obecnych wariantach. W jego opinii wiele z tych gatunków to gatunki z tzw. czerwonych ksiąg lub list, w przypadku, których kompensacja jest niemożliwa do przeprowadzenia. Może to stanowić poważny problem prawny przy uzyskaniu zezwoleń na odstąpienie od zakazu w stosunku do gatunków objętych ochroną. Pani Kupiec w odpowiedzi wyjaśniła, iż na tym etapie prac nad inwestycją, przed ostatecznym sporządzeniem raportu oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko nie jest w stanie udzielić odpowiedzi na to pytanie. Zwróciła uwagę, że inwestycja ma na celu poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego, a prowadząc ją przez tak cenny przyrodniczo obszar nie sposób wytyczyć wariantów zupełnie nieingerujących w cenne gatunki lub siedliska.

11. Pan Krzysztof Świerkosz podzielił obawy Pana Kucharzyka i zwrócił uwagę, że przy planowaniu przebiegu drogi założono, iż nadrzędny interes publiczny uzasadnia zniszczenie walorów przyrodniczych obszaru Natura 200 i rezerwatu przyrody, jednak w tym przypadku radzi rozważyć jeszcze jeden wariant, który omija przynajmniej część spornych obszarów, gdyż w jego opinii obecny planowany przebieg może zostać zaskarżony przez organizacje ekologiczne i może generować poważny konflikt.

12. Pan Paweł Kisiel w odniesieniu do planowanej z uwagi na poprawę bezpieczeństwa, przebudowy drogi w rezerwacie „Buki Sudeckie”, zapytał o dane dotyczące zdarzeń drogowych na tym odcinku, gdyż być może nie jest konieczne „prostowanie”. Wyraził także opinię o wpływie drogi na walory krajobrazowe, które w jego opinii mogą być bardzo subiektywne i trudno będzie przy ocenie inwestycji powoływać się na ten argument. Zwrócił także uwagę na duże oddziaływanie oświetlenia dróg na środowisko przyrodnicze. Pani Kupiec zadeklarowała, iż postara się uzyskać dane o ilości zdarzeń na poszczególnych odcinkach i je przekazać.

13. Pani Agnieszka Kupiec zwróciła się z prośbą do Wykonawców ekspertyz przyrodniczych, żeby dokonali oni szczegółowej analizy przekazanych wyników inwentaryzacji przyrodniczej wykonanej na potrzeby inwestycji i zgłosili uwagi lub rozbieżności oraz ewentualnie w ramach uzupełnienia przekazali brakujące dane. Pani Dorota Janic-Bora zaproponowała, aby szczegóły dotyczące ewentualnego przekazania danych omówić w węższym gronie po spotkaniu ZLW.

14. Pan Witold Grzybowski koordynator społeczny gminy Bolków i z ramienia powiatu jaworskiego w zakresie projektów infrastruktury liniowej podziękował Pani Agnieszce Kupiec za udział w spotkaniu oraz Panom Kucharzykowi i Świerkoszowi za poruszenie kwestii oddziaływania drogi i jakości wykonania dokumentacji projektowej. Odniósł się do wariantu drugiego inwestycji i wyjaśnił, powołując się na dokumentację projektową, iż może on mieć mniejsze oddziaływanie na środowisko z uwagi na poprowadzenie go na estakadach i braku dróg serwisowych. Wyjaśnił także, dlaczego na pozostałe warianty przebiegu tras nie zgadzają się lokalni mieszkańcy. Według Pana Grzybowskiego wariantem preferowanym do realizacji jest jedynie wariant drugi lub też wariant przygotowany przez Instytut Rozwoju Terytorialnego działający przy Marszałku Województwa Dolnośląskiego, który nie został rozpatrywany. Do wypowiedzi odniósł się Pan Paweł Kisiel, który wyraził opinię, iż nie zgadza

się z twierdzeniem, że proponowany wariant drugi będzie oddziaływał na środowisko jedynie na etapie inwestycji i że jest to wariant mniej oddziałujący na środowisko przyrodnicze. Wyjaśnił dlaczego mimo prowadzenia drogi na estakadzie i braku dróg serwisowych znaczne oddziaływanie będzie występować.

Po zakończonej dyskusji Pani Dorota Janic-Bora podziękowała za udział w spotkaniu, wyjaśniła jak można się kontaktować w sprawach związanych z tworzeniem planem ochrony, jakie są warunki uczestnictwa w Zespole Lokalnej Współpracy i zachęciła do aktywnego uczestnictwa w pracach nad planem ochrony oraz zaprosiła na kolejne spotkanie ZLW.

Po zakończeniu oficjalnej części spotkania, w gronie samych Wykonawców ekspertyz przyrodniczych oraz Pani Agnieszki Kupiec, zostały omówione jeszcze szczegóły dotyczące inwentaryzacji przyrodniczej w części objętej wariantami planowanej drogi oraz omówione szczegóły ewentualnego przekazania danych i dalszego postępowania w ramach współpracy GDDKiA oraz RDOŚ we Wrocławiu.

W spotkaniu ZLW wzięło udział 35 uczestników. Lista uczestników oraz interesariuszy, do których zostało wysłane zaproszenie na spotkanie ZLW (kluczowe dla obszaru instytucje/osoby/grupy interesu), znajduje się w siedzibie RDOŚ we Wrocławiu.

Zgłoszenia udziału w pracach ZLW można dokonywać w dowolnym momencie prac nad projektem planu ochrony dla obszaru Natura 2000 Góry i Pogórze Kaczawskie PLH020037.

Kolejne warsztaty Zespołu Lokalnej Współpracy zaplanowano w IV kwartale 2021 r.